

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA H'ALEKANDJA.

TOIMETUS:

PEATOIMETAJA: **RICHARD JANNO.** TOIMETUSE SEKRETÄÄR: **ERNST RAUDSEPP.**
KARL PETERSON.

Maakonna-kogud.

On asju ja ettevõtteid, mis asutatakse enne, kui selgeks on tehtud nende tarvidus, enne kui vastatud on küsimuse peale: kas ja misjaoks neid vaja on? Alles hiljem hakatakse nende olemasolu põhjendama ja neile eesmäärke ja ülesandeid otsima.

Seesugustena tunduvad ka meie üliõpilaskonnas viimasel ajal moodi läinud maakonna-kogud.

Esimesed maakonna-kogud, kerkisid tasahilju, ilma, et nende ülesandeid ja eesmäärke oleks avalikult käsitatud. Alles nüüd, kui neid juba hea hulgake on asutatud, nüüd hakkavad „Üliõpilaslehes“ ilmuma artiklid, millede toon on niisugune, nagu sõdiks nad kellegiga, nagu vaidleks nad vastu kellegile süüdistajale, kes tahab eitada kogude eluõigust.

Kui ainult kirjutusi silmas pidada, siis tundub seesugune toon täitsa üleliigne, kuna senini ühtegi kirjatükki ilmunud ei ole, milles vastuvaieldakse kogude asutamisele, selle taga on tunda närvilikkust, mis veel enam lubab oletada, et kogude asutamine on sündinud vähe uisa-päisa, mingisugustel kõrvalistel motiividel, mitte aga elulistel nõuetel, paratamatu tarvidusena.

See tunne kasvas minus, olles juttu ajanud mõnede maakonna-kogude juhtivate tegelastega

Sisu: Maakonna-kogud — H. Laretei. August Goldberg † — Ö. Loorits. Mis puudub meil? — Leo K-r. — Tervitus Ungarist. — Tehnikumi lõpetajate õigused — A. Ksk. — Elemér Virányi. — Mõtted karskusest ja isamaalsusest — H. M. — Balti riikide üliõpilaskondade konverents. — Muljed Balti riikide üliõpilaskondade konverentsilt — R. Ö. — Dr. phil. J. Ruuthi muljed Balti riikide üliõpil. konverentsilt.

Mütsi-äri K. Stahlberg

Asutatud 1862. a.

Tartus, Uusturg nr. 7.

Asutatud 1862, a.

Soovitab kõrges hääduses

Üliõpilastele: üldmütse, värvimütse ja -paelu, kastor-, vill- ja ölekübaraid Inglise, Saksa ja Austria vabrikutest.

Kõiksugu moodsaid kevade- ja suvemütse jne. jne.

— juhatuse liigetega, kes loomulikult peaks oma organisatsiooni ülesandeid kõige paremini tundma.

Küsimuse peale: mis otstarbeks on asutatud maakonna-kogud, sain vastuseks õige huvitavaid arvamisi. Mõned arvasid, et need kogud on teatud viisil filtriks, mille läbi korporatsioonis ja seltsidesse paremaid liikmeid saab koguda. Neis õpib noori üliõpilasi, kes kogusse, kui kergemini kättesaadavasse organisatsiooni astuvad, lähemalt tundma ja saab neist siis paremaid oma organisatsiooni sisse tuua, kuna nad kogude liikmeks alale jäävad.

Selle seletuse järele oleks siis kogude ülesanne olevat mingisuguse puhastustule sarnane, kus välja valitakse kõlbulikud, et neid kindlakujulisse organisatsiooni üle tuua.

Teistelt juhtivatelt tegelastelt kuulsin arvamist, et kuna praegu harilikke organisatsioone materiaalsel põhjustel raske on asutada, siis võiks maakonna-kogud olla mingisuguseks embryonaalseks asutuseks, millest aja jooksul välja kujuneb harilik organisatsioon — korporatsioon või selts — selle juures sünnib veel loomulik väljavali liigete hulgas ja lõpuks võiks kujuneda päris hea koosseisuga organisatsioon.

Niisugused on mitmete juhtivate jõudude suusõnalised arvamised maakonna-kogudest.

Kirjalikult on meil esile toodud teisi põhjendusi, mis meid lõpuks välja viivad üle lahe hõimlaste poole. Nimelt seletatakse, et kogude ülesanne on maakonna kultuurilisele arenemisele kaasa aidata.

Kui meie ei taha maakonna-kogude asutamise põhjuseks lugeda eelpool avaldatud suusõnaliselt seletatud põhjusi, siis peame peatama arvamise juures, et meil tegemist on eeskuju võtmisega Soomest, kus maakonna-kogud praegugi alal on ja kus nad selle ülesande kallal, mis nüüd ka meil esitatakse, pikemat aega on edukalt töötanud.

Soome maakonna-kogude, n. n. osakondade töö on olnud peaaegselt haridust laialilaotav. Nad on asutanud rahvaülikoole, lugemistube, liikuvaid raamatukogusid ja n. e. Sellele järgneb kodu uurimise töö ja n. e. Lähemalt selle kohta vaata „Üliõpilasleht“ № 2/3 1922 artikkel „Soome ülikool ja üliõpilaskond“.

Samas artiklis kirjutab selle autor, Richard Janno, keda tunneme, kui agaramat Eesti-Soome ühenduse õhutajat, et praegu Soomes see töö enam hoogne ei ole. „Võib ütelda: ta on soiku jäänud“. Ta on soiku jäänud sellepärast, et ülesanded enam-vähem lõpuni on viidud, et haritud inimesi juba rohkesti on j. n. e.

Ja Soome üliõpilaskond hakkab uusi organisatsioonivorme otsima, sest osakondadel ei ole enam seda tööd, milleks nad asutati ja uusi eesmärke samade vormide juures on raske saavutada. Richard Janno kirjutab: „Võib aga siiski aimata, et kogu tegevus rohkem sisemise elu poole pöördub, et rohkem üliõpilase isikusse puutuvad küsimused lahendust leiavad“.

Soome üliõpilaskond tahab lahti saada igand vormest ja otsib uusi vorme, mis lähenevad neile vormidele, mis meil, Eestis, olemas on. Nii siis just ümberpöörduvalt: meie laename Soomelt vorme, mis neil iganenud ja nemad meilt neid, mis nad elulisemateks loevad.

Nüüd tuleks küsida: kas oleme meie veel sarnasel ajajärgul, kus meil seesuguseid organisatsioonide tarvis on, sest ainult siis oleks laen õigustatud.

Vaatame neid ülesandeid, mis Soome osakondadele eluõiguse andsid.

Esiteks, rahvahariduse töö. Selle organiseerimine on meil juba alanud ja initsiatiiv on selles asjas üliõpilaste käest ära läinud ja vaevalt on loota, et selle töö organiseerimine üliõpilaste kätte üle läheb. Meil on asutatud terve rida

„Suomen Heimo“.

(„Soome Hõim“).

nimeline kuukiri on neil päevil Soomes Akadeemilise Karjala Seltsi väljaandel ilmuma hakanud, mis oma ülesandeks on seadnud Soome hõimrahvaste olude ja seisukordade selgituse. Eestkätt tahetakse just rõhku panna Ida-Karjala, Ingeri ja Eesti olude käsitlemise peale. Aga ka kaugemaid sugurahvaid: Ungari, Volga soomlasi ja üldse kõiki Soome-Ugri rahvaid püütakse silmas pidada.

„Suomen Heimo“ ilmub iga kuu algul Helsingis 24-ja leheküljelisena ja maksab käesoleva aasta peale 35 Smk. Toimetuse moodustavad mag. Herman Stenberg peatoimetajana, üliõp. Aaro Pakaslahti toimetuse sekretäarina, ja üliõp. Yrjänä Lähteenkorva laekahoidjana. Peale nende on moodustatud veel laiem toimkond, kuhu kuuluvad kirjanik Iivo Härkönen, mag. E. E. Kaila, prof. I. Leiviskä, Dr. Y. O. Ruuth ja colonel P. Talvelo. Kaastöölisteks on eriasjatundjad Soomest, Ungarist ja Eestist.

Esimene number on ilmunud pildi- ja sisurikkana, mitmesuguste kaardiliitega j. n. e. Ka Eesti olusid on juba esimeses numbris puudutatud. Loodame, et tänuväärt ettevõtte ka Eestis poolehoidjaid leiab.

August Goldberg †.

6. I. 1898. — 3. IV. 1923.

Sõbra helgeks mälestuseks.

Ta oli esimene, kellega tutvusin pisiüllikesena gymnaasi astumisel. Kui teised nagu ikka tulid narrima ja mõnitama uut kaaslast, siis tuli aga tema kohe kaitsma ja rahustama ning pakkus käe sõprusühenduseks, et olime varsti verevennad, aastad läbi. Me jäime enam kõrva klassi elust ja neist igasugu rahvusest tuuletallajaist, kes ei hoolind meist muud, kui mangusid igapäev vahetunnid otsa ainult abi „jediniitsade“ vastu. Ja kunagi ei keelnud ta seda — ikka seisis ta säääl pimedas nurgas, ümber hulk tarku junkruid, ja tõlkis neile ladinat, greekat ja prantsust, või jutustas venest ja saksast, nägu naerul ja vastuvõtlik kõigile nõökamistele, mis sadasid rahena tänuks. Vist keegi ei õppind nii palju ja truusüdamlikult nagu tema, aga ka vist keegi ei mõistnud seda hinnata väärselt — seks oli ta vastates ikka vähe kohmetu ja kobav. Ainult väikene ringike eestlasi käis ime sageli koos ja ainult siin intiimis õhus armastasime eriti oma südamlikku Kustit. Oli noorusliku paatose pakatusaeg: mängisime, trallisime ja veelgi enam unistime, unistime tulevast Eestist, millele tootime elu ja töö, samal ajal kirjutime ja luuletime täies palavikus ja põdesime esimesi armuhaavu — ah, mitmesse noorte albumi ja ajakirja ei jäänd sellest jälgi! Aga viimsed keskkooli aastad suhtusime juba õige tõsiselt enese ja ümbruse vastu, arvustime, analüüseerisime, süvenime lugemisse, tõsise sisu andsime juba ka oma elutööle: valmistusime mõlemad hardaiks teoloogeks, mitte ainult selleks, et valgustada ning kuulutada armastust ja tõe, vaid veelgi enam selleks, et anduda täisi eesti elu edendamiseks, sest sel ajal oli ju pastoriamet veel ainus soodus võimalus selleks. Ja kui lõpetime gymnaasi jaanuaris 1918, siis otsisime õhinal

heebrea raamatuid... Aga saatus juhtis teisale: tuli okupatsioon ja nõudis kohe rahvuslikku aktiveeti ja enese isikliku elu salgamist isamaa hääks, tuli vabadussõda ja nõudis veel enam. — Ja kui kohtasime taas teineteist ülikooli avamisel, siis oligi tema hall sõdur, kes oli lunastand ise enesele vaba kodu ja rahvusliku ülikooli, kus polnud üksi teoloogi perspektiive — instinktiivilt kandusimegi filosoofia fakulteedi. Ta valis erialaks klassilise filoloogia. Ja alles paar nädalit enne surma kõneles ta innustavalt Aristofanese loomingu veetlevaist ridadest, ise täis antiikilma imelist hinge, natuke enne lugesime Horatiust, nagu koos vanasti koolis, ja nii hingas ta juba aastaid antiikaja idealiseerivat ja raffineerivat õhku, seisis juba pea ülikooli lõpetamise eel... Aga kes seda teadis, kes jälgis! Ta ei andnud ju enesest kunagi märki, ei tellind tähelepanu, nagu teised, vaid püsis ikka kõrval, vast hinnat ja austet vaid sõprade kitsas ringis. Aga temagi oli E. Ü. S-i liige ja temagi tegi kaasa aasta hiljem „Veljesto“ asutamise kumavad päevad ja kõikide veljede ajusädelemise, mida mälestas ikka kirka hellumusega. Kui siis ometi nii vähesed teadsid ta elukardetavast lõikusest, seda enam rabas kõiki ta äkiline surm, et tõmbus krampi süda ja mattusid silmad. Sest nii on ikka: meie ei mõista hinnata olevat väärtust, vaid alles selle kaotamisel tunneme valusa teravusega, millise väärtuse oleme kaotand, aga seda kestmalt mälestame varisenut.

See ei olnud ta esimene lõikus — juba kaks aastat varem seisis ta surmalaval ja päevadekaupa püsis mees see õudne nägemus, mille ta jutustas üleelanuvat lõikuse aegu: nagu ääretu kosmose tundnud ta enda ja kusagil kaugel aju lõpmatuses uuristand-uuristand nagu nüri nuga, aga kusagil teisel ajuilmas nagu tiksund ja taksund: „jumal on, jumal on, jumal on!“

Ja temas oli tõesti jumal — suur armu ja sõpruse jumal.

O. Loorits.

rahvapälikoole, hariduseseltse, meil pannakse toime üldhariduslisi kursused, asutatakse raamatukogusid ja n. e. Ma ei taha sugugi ütelda, et meil neid juba küll on ja et üliõpilased sellest tööst osavõtta ei pruugi. Ei. Meil on neid veel liiategi vähe, üliõpilasi tuleks sellele tööle rakentada, nii palju kui see võimalik. Tahan vaid tähendada seda, et meil selle töö organiseerimiseks enam organisatsioon vaja ei ole, vaid tuleks juba olemasolevatele tööjõuna appi minna ja kaasa tõmmata. Sellega saaksime mõõda asjata jõuküllustusest, mis paralleelne töö kaasa toob.

Soomlastel, kui üliõpilaskonna osakonnad rahvarahiduse tööd algasid, oli see pind hoopis söödis ja neil tuli algatajateks olla. Meil on olud teised ja neid peab arvesse võtma organiseerumise juures.

Võtame teiseks näituseks kodu uurimise. Siin on asi jällegi täiesti analoogiline rahvapä-

ridustööga. Meil on olemas asutused, kes selle ülesande palju edukamalt, palju põhjalikumalt suudavad läbi viia, kui maakonna-kogud, kus ikkagi palju ülesandeid koos on ja spetsialiseerimine raskem. Meil puudub senini ainult tööjõud. Astuge, selle asemel, et uusi paralleelseid asutusi luua, olevatesse tööle ja tagajärjed on paremad. Pealegi ei jää siin kõrval see eesmärk, mis maakonna kogudel üks tähtsamat — just oma kodunurgas töötamine. Võtame üks kõik missuguse ala — keeleteaduslise uurimise, geograafilise kirjeldamise j. n. e., neis kõigis saavad kõik soovijad tööd teha oma kodunurgas, sest see tahab täielikumat tööd ja ükski organisatsioon ei jätta sarnast tööjaotust silmapaari vahele.

Oma maakonna-kogude lühiaegses praktikas näeme ka juba kokkupõrget ühel tegevusalal akadeemilise organisatsiooniga, kus kogu taga-

nema pidi. Nimelt vilksatas ajakirjanduses teade, et üks maakonna-kogu (ei mäleta enam mis-sugune), harutades ühte ettepanekud kodu-uurimise alustamiseks, leidis, et selle töö tegemiseks puuduvad kogul need võimalused, mis on selleks olemas vastaval akadeemilisel ühingul, ja ettepanek langes välja.

„Üliõpilaslehes“ nr. 3 seletab —mihi—, et akadeemilised seltsid teevad rahva kultuuritööd kaudselt, teaduslisel teel ja kogud peaks seda tegema otsekohesel teel.

Kogudel tuleks „teadust populariseerituna rahva sekka kanda, seltskondlist elu juhtida ja korraldada“ j. n. e. Kuid nagu eelpool tähendasin, on meil juba olemas organisatsioonid selle töö jaoks — rahvaülikoolide seltsid, rahvahariduse seltsid j. n. e.

Ütelgu —mihi—, kuidas saab maakonna-kogu tegelikult osa võtta seltskondlise elu juhtimisest ja korraldamisest, näidaku ta reaalseid samme, reaalseid võimalusi, seletagu, kuidas seda tuleb teha ja siis vaatame, kas suudab seda teha kogu, kuhu on koondunud mitmesuguste huvidega üliõpilased, kes peaks liikmeid grupeerima ja iga grupi eriala jaoks tööd korraldama; kas suudab seda kogu teha edukalt, kui eriülesannete jaoks asutatud ja sellekohaselt korraldatud erioorganisatsioonid, nii akadeemilised, kui ka seltskondlised. Siis küsime, kas mitte otstarbekohasem ei ole üksikutel üliõpilastel oma huvide kohaselt vastavate eriorganisatsioonide poole pöörata, et seal tööd alata süstematiseeritult ja täie jõuga; igatahes süstematiseeritumalt ja täiema jõuga, kui seda suudavad teha maakonna-kogud.

Senini paistab aga küll, et meie maakonna-kogud on asutatud olusid arvesse võtmata, võttes omale need ülesanded, mis Soome osakondadel olid täita aastakümned tagasi. Meie aga ei ole ikka oma sotsiaalsete ja ka haridusliste olude poolest enam sel maal, kus Soome mõnikümne aastat tagasi.

Veel ühe pahe peale tahaksin tähelepanu juhtida, mis maakonna-kogud enesega kaasa toovad ja mis ka soomlaste juures selgesti märgata on — see on kolgaisamaalsus. Reisides Soome ajakirjanikkudega läbi Eesti, oli mul võimalus seda tähele panna ja selle tekkimise

põhjusi järele pärida. Isegi üks avalik banketikõne kutsus teise soomlase poolt hüüde välja (võõrsil!) — „kolgapoliitiker“.

Meie kodumaa on liiga väike selleks, et teda kümnesse osasse jagada — igaüks ise oma kultuuriliste huvidega.

Kokkuvõttes jõuaksime otsusele, et meil Eestis küllalt on organisatsioone, mille ülesandeid tahavad enesesse mahutada maakonna-kogud ja et need organisatsioonid, uut jõudu saades üliõpilaste osavõtuga nende tööst, oma ülesandeid edukamalt täita suudavad, kui maakonna-kogud. Sellepärast oleks otstarbekohasem, kui tahetakse vastu astuda olemasolevate organisatsioonide pahedele, mida tõesti olemas palju, siis tuleks rõhku panna olevate tüüpide reformeerimise peale, sest üliõpilasorganisatsioonide ülesandeks jääb ikkagi peajasjalikult isikukasvatus. Selle ülesandega organisatsiooni vormide poole püüavad uuemal ajal soomlased, need on meil püsinud üle 100 aasta, need on ka igal pool väljamaal domineerivateks vormideks.

H. Laretei.

Tervitus Ungarist.

Ungari üliõpilaste ülemaaline liit (Mefhosz) on saatnud meie üliõpilaskonna Edustusele järgmise tervituskirja:

Eesti üliõpilaskonna Edustusele.

Ungari üliõpilaste ühingu (Mefhosz) liidu III ülemaaline Konverents, mis umbes 20.000 üliõp. esitab, meie tükeldud kodumaa ja väljaaetud ülikoolide ametlik nõupidav kogu saadab kõige kõigepidulikumalt sügavaid vennalikke tervitusi sugulus Eesti rahva ülikooli noorsoole. Üliõpilaskonverents võttis vastu suure rõõmuga neid tervitusi Teie poolt, mida osalt möödaläinud aastal Teie juures viibinud meie ksv. Virányi Elemér, osalt hra dr. Bán Aladár meile üleandis. Loodame, et meid lahutav suur maavahe ja muude raskuste peale vaatamata Eesti ja Ungari noorsoo tarvilik üksteise tundmine ja isiklik läbikäimine kõigesuuremal mõõdul tõeks saab. Teie kodumaa sai vabaks ilmasõja raagemisega. Meie vabaduse suur osa läks kaduma. Meil on aga sarnane tunne, et kui Teie juure võiksimine minna, siis õpiksimine, kuidas seda, mida kaotanud oleme, uuesti kätte saada võime.

Lootuses kokkusaamise peale, jääme vennaliku ja kaasvõitlejaliku tervitusega:

Ungari üliõpilaste ülemaaline liit

(allkiri:)

Välistoimkonna Esimehe k. t.

Mis puudub meil?

Leo K—r.

I.

Kes tähelepanelikult meie üliõpilaskonna tegewust ja püüdeid iseseisvuse ning Eesti ülikooli tulekust päälle jälgind, märkab, et nende mõõdud viie aasta jooksul akadeemilises ringkonnas kõik mitte enam korras pole olnud. Tundub nagu ei oleks suudet omale veel kindlat ehk vähegi püsivat seisukohta ses nii äkki sisse murdnud uues ümbruses luua. Üksikute seas mõistetakse küll vanade sihtjoonte mittekõlblikkust, saadakse aru vajadusest millegi ajale vastavama järele, kuid nende üksikute hääl, kes on katsetki teind mõista oleva aja suurt palet on seni vaid jäänd hüüdjaks hääleks kõrbes, mitte leides me üliõpilaskonna suures hulgas vastukõla; päälegi pole neilegi see uus, elustav veel kuigi selge, miks ka arusaadav suurte hulke külmaks jäämine.

Seesugustele olukordadele on omad seletavad põhjused, mis näitavad et asjaolud kuidagi teisiti kujuneda ei oleks saanudki.

Ajajärk, mis algas meil iseseisvusele pääsmisega, oli siiski nii järsk pööre endisele Vene võimu all olevale olukorrale, et sõja ja revolutsiooni kiirete muudatustega küll painduvaks tehtud mõistus, seda uut seisukorda nii ruttu seedida ei suutnud. Meie akadeemiliste kodanike arv, kes olid üle eland pika ilmasõja ühes meeli suretava okkupatsiooni ajaga, ei olnud kuigi suur, kuna hädalised riigi loomise tööd vanemaid ja oskusrikkamaid neistki veel, eemale kiskusid nende otsekohesest õpetööst ja ülikooli lähedusest. Juuretulevad olid aga noored, kelledele akadeemia kodaniku püüded ja tegevus esialgu enestelegi võõrainatundusid, kaugeltki ei suutnud nad mingit uut, ajale vastavamalt ilmet anda sellele hulgatele, mis kandis too korral üliõpilaskonna nime.

Aatelisem osa vanemaist üliõpilasist, leides vast, et nende senised püüded teostund suuremana kui nad seda loota olid võind, jäi passiivseks. Lisaks veel suur kogu täitsa passiivseid, leiva teenistuse pärast õppivaid üliõpilasi. Niisugune oli seisukord esimesel rahu aastal, kui ka iseseisvuse võitluse ajal meie vanas ülikoolis, mida ennastki ümber tuli luua Eesti ülikooliks.

Vanemad too kordsed üliõpilased olid pea kõik osa pidand võtma suurest ilmasõjast. Aastad olid mööda veninud, enne kui nad nüüd jälle õppimist jätkata võisid ja seepärast katsus ka igaüks vaid tööd teha oma otsekohese ülesande, võimalikult kiire ülikooli lõpetamise kasuks. Suurel hulgal aga ei tulnud mõttessegi, et võivad olla veel mõned muud tegevusalad tudengi

elul, kui raamatu taga istumine ehk vahelduseks jorutamine öid läbi õlle kannu taga.

Kui nüüd 1920 liikvele pääsis üliõpilask. üldkorralduse mõte, mis küll täiesti uus polnud, sest midagi sarnast oli juba enne ilmasõda liikumas ja mõnest küljest võib olla selgemate äärjoontega, võeti see suure hulga poolt mitte just kiitvalt vastu. Ja osalt ka põhjendatult, sest tegelikult olid mõtte uuesti ülesvõtjate vaated asjale kaunis udused. Näis, et soovitakse ellukutsuda vaid mingi ametiühisuste taoline keskkorraldus. Teiselt poolt paistis, kui oleks ka me üliõpilaskonnale külge hakand see meie tolle aja pahe (Ei ole praegugi täiesti kadund?), mis nii teravalt vanema põlve, kui ka koolinoorsoo juures esile tungis, püüde mingit suurt ja laia poliitikat ajada, olla liideriks, asutada omi parteisid ja viimaste vahel kaunis äraiganend ehk kunstlikult sünnitet vastolude pärast kõige ägedamaid lahinguid lüüa. Kujunesid vastasrinnad — ja seda peeti isegi hääks ning tarvilikuks. Oli siis sellel vastasrindade kujunemisel mingisuguseid niisuguseid aluseid, mis neid paratamatuks oleks teind?

Ühele poole seatakse värvimütsi kandjad, kuna teisele jäävad, kes seda mitte ei kannu ja nüüd tehakse hiigla suured tülisüsimused, täiesti kõrvalisist väliseist märkest ehk sisemisest korrast üksikuis organisatsioones, ilma et üldse katsutakski üliõpilaskonna vaimlise ilme üle vähemaidki kokkuleppeid ehk pisematki selgust saada. Üldine üliõpilaskonna vaimline ilme, tema kui niisuguse ühised sihid ja püüded laialatuslisest rahvuslisest ning selle kultuuri seisukohalt, ei tule Edustuses üldse kellegi mõttessegi arutusele võtta. Selle vastu lüüakse pikki lahinguid välise üldmärgi asjus. Ja kui vastuvõetakse Soome laadiline üldmärk, milline vahe siiski nende mõlema vahel ideeliselt.

Kui Soomes valge müts aegade jooksul kujunedes, omale on võitnud üldise lugupidamise, sümboliseerides seda suurt tööd, mida me venenarhva üliõpilaskond oma rahva kasuks ühiselt ära teha on suutnud ja oskand. Kui Soomes selle valge-must mütsiga ühenduses see tööõhkkond oma rahva ja selle tulevikule. Kui Soomes see müts on muutund pidu pääkatteks, sest et tema all nii palju positiivset tehtud Soome rahvuskultuuri kui üldkultuuri kasuks, siis on see valge müts meil vaevalt aastase tarvitamise järele saand mingiks mitte töötegemise sümboliks.

Sarnaste ülesannetega tegutses läind Edustus üle aasta, ilma et oleks positiivsemate arutuste

ehk siduvamate sihtide ülesseadmise tervele üliõpilaskonnale anda saand.

Kui kõneldakse suurest tööst, mida Edustus „põhiseaduse“ västuvõtmisega ärateha olla suutnud, siis ei saa seda tööd mitte kuigi palju Edustusele tervikus veeretada, vaid suurel määral on see üksiku töö, kes sellesse pannud oma parema oskuse ja võimise, mida Edustus üldkogus ainult suure hädaga läind semestril västuvõttis. Ei saa ühtlasi tähendamata jätta, et kõiki seda, mis Edustusele sihina üliõpilaselu korraldamiseks ettenähtud, seni vaid ilusate sõnadena võtta saab, kui nende osalisekski elustuseks vähemaidki samme ei astuta ega mõtteidki ei vahetata. Mis aga põhiseadusesse¹⁾ tehniliselt puutub, siis ei saa teda ka ses suhtes kuigi õnnestunuks pidada.

Suur hulk üliõpilaskonnast vaatles seda asjatud piikide murdmist huvituseta päält, kuna

1) Kas mitte siiski lihtne põhikorraldus ehk -määrused. Milleks muuta enese sisim elu nii kivistetuks ja sarnasest aeglaselt liikuvast aparaadist ärarippuvaks, kui riigi seadusandlus.

Tehnikumi lõpetajate õigused.

Tehnikumi lõpetajate õiguste kohta puudus kuni 20. veebruarini s. a. vastav seadus. Teati ainult, et tehnikumi lõpetades omandatakse tegeliku inseneeri õigused, kuid milles need pidid avalduma, selles polnud kindlasti teadlikud ei tehnikumi juhatus ega haridusministeerium. Tehnikumis tekitas selgusega seisukord meelega, mis viis kuulajaskonnad kord üksmeelselt teatatud otsusele — õppetegevust katkestada. See oli 1921. aasta detsembris. Sellest ajast päälle hakkas asi vähehaaval nihkuma, kuni tehnikumi juhatus, haridusministeeriumi ja Riigikogu hariduskomisjoni kaudu Riigikoguni jõudis „Inseneeride, arhitektide ja tehnikute kutseõiguste seaduse“ eelnõu, mis mõningate vähemate parandustega Riigikogu poolt 20. veebr. s. a. lõpulikul seadusena vasta võeti ja käesoleva aasta „Riigi Teataja“ nr. 33/34 välja kuulutati. Sellega on tehnikumi lõpetajate õigused nüüd üldiselt kindlaks määratud, mis kuulajaskonna meeleolu tervenemisele mõjuvalt kaasa aitab.

Et see seadus üldiselt laiema tähtsusega on, pean tarvilikuks tema juures siin pikemalt peatada.

Tähendatud seaduse järele on meie tehnilise haridusega töötajad kolme liiki jaotatud: 1) diplom-inseneerid, 2) tegelik-inseneerid ja 3) tehnikud.

Kutseõigust seaduse § 2 järele omandavad diplom-inseneerid ja diplom-arhitektid õiguse omal vastutusel projekteerida ja töid juhatada pärast üheaastast rahuldavat praktikat õigustega inseneeri või õigustega arhitekti juhatusel. Alla kirjutavad nad „diplom-inseneer“ või „diplom-arhitekt“.

§ 3. Tegelik-inseneerideks ja tegelik-arhitektideks loetakse; a) isikud, kes on lõpetanud Tallinna tehnikumi vastava kutsega ja b) kes on lõpetanud Tallinna tehnikumile teaduslike ja tegeliku ettevalmistuse poolest vastava välja-

mõtlevaim osa, nähes jällegi oma teatawate lootuste hukkumist, endiselt üksinda omi otsimisi ja kahtlusi jagas, et leida kuidagigi uuesti sidet ja vastukõla, mida ta kaotand ümbruse ja ajaga. Otsiti väljapääsuteid sest vaimlisest ummikust, küll korporatsioone, seltside ja ka uute maalistelte organisatsioonide kaudu, kuid sisuliselt vastavat tööd meeleolu ei suudet neis ükski tabada. Osa üliõpilasist jäi endiselt kõrvalt vaatajaiks ja oma ette elajaiks töö ajal, kus kõiki oleks tarvis olnud kaasatõmbajaiks.

See tagajärjel astus ikka vähem ja vähem, võrreldes üliõpilaste arvu protsentuaalse kasvuga, uutest juure tulijaist igasugu üliõpilas-organisatsioonidesse, kuna suur hulk noortest organisatsioonideks jäid. Noored tunnevad, et midagi nagu korras pole, et kuskil midagi rebeneb. Saavad aru, et senised vaated nii paljudegi asje kohta enam õiged ega ajakohased pole, jäädes seepärast äraotavale seisukohale, osalt aga püüdes ise selle otsitava uuega maha saada, mis seni kahjuks küll ainult hää tahtmisega piirdund.

maa õpeasutuse ning saanud tunnistuse tehnika eriteadlaste registreerimise komisjoni poolt.

§ 4. Tegelik-inseneeridel ja tegelik-arhitektidel on õigus iseseisvalt projekteerida ja töid juhatada omal vastutusel ja valitud erialal pärast seda, kui nemad päälle kutsetunnistuse saamist veel kaks aastat õigustega inseneeri või arhitekti juhatusel oma erialal on rahuldavalt töötanud. Alla kirjutavad nad vastavalt „tegelik-inseneer“ või „tegelik-arhitekt“.

§ 5 järele loetakse tehnikuteks: a) isikud, kes on lõpetanud Tallinna tehnikumi alamastme kursused ja kaks aastat praktiliselt töötanud, või kes Vene riigis omandanud tehniku kutse enne 15. novembrit 1917. a.; b) kes on lõpetanud Tallinna tehnikumi alamastmele vastava programmi ja praktikaga väljamaa tehnilise õpeasutuse ning tunnistuse saanud tehnika eriteadlaste registreerimise komisjoni poolt.

§ 6. Tehnikutel on õigus olla abilisteks diplomaaride ja tegelik-inseneeridele ning arhitektidele ja töid juhatada nende vastutusel. Tehnikul on õigus alla kirjutada oma vastaval erialal „tehnik“.

§ 10 lubab inseneerideks, arhitektideks ja tehnikuteks registreerida ainult Eesti Vabariigi kodanikke.

Nagu ülevalpool tsiteeritud §§-dest näha, ei erine tehnikumi lõpetajate tegelik-inseneeride õigused diplom-inseneeride (tehnika ülikoolide lõpetajad) õigustest, kui mitte arvesse võtta ainult vahet — 1-aastase praktika suhtes, mis tegelik-inseneeridelt kutseõiguste saamiseks rohkem nõutakse. Sellega on Riigikogu Tallinna tehnikumi kui õpeasutuse väljamaa kõrgemate tehniliste õpeasutuste vääriliseks tunnustanud ja tehnikum ise omal arenemisel uude ajajärku jõudnud.

Ka on praegu väljatöötamisel tehnikumi uus põhikirja, millega senni veel selgitamata küsimused lahendatakse. See valmib arvatavasti ühel ajal ülikooli seadusega.

II.

Nüüd, tulles käesoleva aasta juure võime märgata, et paranend siin õige vähe. Tehakse küll keskmiselt tööd ülikoolis, liigutakse siin ja kõnnitakse säääl, kuid kõiges ses tundub nii palju külmust, ükskõiksust, ühise vaimu puudust, kuna kusagilgi ühist suurt eesmärki näha ei ole, mis õigustaks selle rabelemise.

Ainult see tillukene tegevus üksikute väikeste asjakeste kallal, arutamine ja näakklemine täiesti mõistetavate ja selgete küsimuste juures, ei suuda kuidagi kõigi tahtmisi ja püüdeid rahuldada. Need askeldused ei saa ise olla sihtideks, mis inimesi ja just suurt hulka seoks.

Nende mõtetega läksid nii mitmedki kaasvõitlejad uue Edustuse valimisele, lootes et suudavad kokkuseada paremate kaaslaste kogu, kes anda suudaks kõigile ühise mõtte ja sihi.

Paar kuud on mööndund, kuid lugedes uue Edustuse koosolekute kirjeldusi silmame kohe, et see vana vaim sääält kuidagi lahkuda ei taha, mis sinna juba asutava Edustuse ajal puges. Näib, et ta kogunisti veel süvenend oma praktilisuse ja kõiksuguste väikeste küsimuste harutamise suhtes. Kõneldakse kui mingis nõelatööliste või mõne muu ametmeeste ametiühisuses tähtsate nägudega, oma ameti alasse putuvaist küsimusist. Päevakorras vaid harilikud sisemised asjad, keda valida juhatajaks, keda mitte, kuis tellida Saksamaalt raamatuid, kas astuda rahvusvahelisse üliõpilasliitu või mitte, tellida lugemislauda Postimees või Päevaleht, kas kutsuda kokku riikide vaheline üliõpilaskongress, (kas mitte parem üleilmiline!) ilusaiks kõnelusiks ja üksikute häämeeleks, kes võivad mängida säääl jälle nii suuri ja tähtsaid osi ehk jätta ta siiski veel kutsumata. (Nagu oleks me oma sisemised asjad nii väga selged ja kujunend, et siin midagi enam teha pole, miks siis waja enese täiuses küünida läbikäigu teid otsima ka kaugemale võoraste juure). Need on kõik küsimused millega tegutseb Edustus.

Kuid milline tähendus on sellel praegusele Eesti üliõpilaskonnale, et ta oleks rahvusvahelise üliõpilasliidu liige, et tal kindlasti Seltside rühmast esimees ja maakonna kogudest kirja-toimetaja, et meil oleks lugemislaud üleval ühiselumajas, kus päeval kümnekond lugejaid käib.

Raske on tõsise näoga lugeda neid koosolekute kirjeldusi ja veel raskem, neid suuri kavatsusi, mis ees kõik me Edustusel. Kuid kõiki seda peab siiski tõsiasjana võtma, nii valus see meil ka poleks. Sest leiab ju ametlik häälekandja, et „ajajärk, kus üliõpilaskond ise enda kohta selgusele jõudma pidi, mis-sugune üldkorraldus, missuguste ülesannete ja eesmärgiga tal olema peab, on mööda... On selgund üliõpilaskonna mõte ja eesmärk, on

kokkulepitud organisatsiooni ja ülesannete küsimuses“, nõnda et asi võiks ju päris selge olla. Ja milleks siis nüüd veel asjata sõnu teha ja trüki musta raisata. Oleme jõudnud kindlale seisukohale oma sihte suhtes ja võime alata tööd nende teostamiseks.

Agas siiski, kui lubate, mulle tundub natuke imelikuna, et need väikesed praktilised küsimused, korraldused, tillukesed vaielused igakuulise Edustuse koosolekuil ühelt poolt ja see rahvusvaheline lautamine teiselt, nii väga suure ja tähelepanemisväärt me üliõpilaskonnale ilme ja sisu andmisel.

Ja siin lubate mulle kahelda, mitte ainult kahelda vaid kindlasti vastata — ei!

Kuid mida puudub meil siis õige üliõpilaskonnas ja mis ka täiesti kõrvale jäänd üliõpilas-Edustuse sihtest ja kavatsusist?

Puudub me omapärase Eesti üliõpilaskonna vaim, mis avalduks teatavais kindlais ühiseis sihtes, oleks üliõbilaselu kehastuseks ja paneks oma kaitsva elulise pitsati kõigile me kavatsusile ja tegevusele.

Katsume kasvatada ja sisseistuda me üliõpilasile üksikult ja ühtlasi seega ka päälesuruda üliõpilaskonnale tervikus, äärmiselt rahvuslik meeleolu ja vaim, millest oleks tingitud terve meie tegevus teaduse alal ja mis meile kirjutaks ette ka sihid mida püüaksime oma teadmiste kaudu kunagi elus saavutada. Selle juures ei kaota me sugugi ka „tudenglust“ kõigis ta nooruse väljendusvormes ja saa otsekohe prohvessoreiks prillide ja raamatupakiga, vaid peame ka silmas, et aeg mis ülikoolis mööda saadame pea kõige kenam ses alalises, nii tihti hallis edaspidises elu rabelemises. Nõnda olgu me ühiseks hüüdsõnaks üliõpilaskonna liikmena — rahvus, noorus, töö — mis saagu äravõitmatuks alaliseks edasikihutajaks me tegevuses!

Seega veel kord kokkuvõttes! Püüame saada sisemiselt kui ka väliselt kultuur inimesiks kõige laiemas mõttes, kellede tegevus juhitud äärmisest rahvustundest, valmis ohverdama kõiki selle hääks, tahtekindlusest ja tööhimust, neid külgi veel iseäranis alla kriipsutades me noorusega ja sest väljavoolava takistusi mitte kartva entusiasmiaga.

(Järgneb).

Üliõpilaskonna kergejõustiku võistlused

peetakse Eesti akadeemilise spordiklubi kergejõustiku osakonna poolt 12. ja 13. mail s. a. Tartus. Samuti kavatakse Eesti akadeemilise spordiklubi kergejõustiku osakonna poolt 2. ja 3. juunil korraldada Tartus rahvusvahelisi kergejõustiku võistlusi, millest kavatakse osavõtma paluda naaberriikide: lätlaste, soomlaste ja teiste riikide paremaid kergejõustiku võistlejaid.

Elemér Virányi

Tartu Ülikooli Ungari keele lektor.

Elemér Virányi on sündinud 30. okt. 1897 Aradi linnas, lõuna- Ungaris. Peale realkooli kursuse lõpetamist liitus ta a. 1915 suvel sealse jäägripataljoniga. Peale ohvitserikooli lõpetamist läks sõjalinile, Galitsias, Kärntenis, lõuna-Tirolis ja mujal liikudes. Sai suvel 1916 haavatud, novembris oli aga jälle juba leitnandina frondil, Karpatides ja Bukovinas, kus ka 3 rahvusaumärki sai. Sügisel 1918 tuli ülem- Itaaliast koju ja teenis sõjaväes kuni a. 1919. Veebruaris 1919 asus Budapesti ülikooliõpinguid algama. Suve ja talve samal aastal oli ta sunnitud Aradis mööda saatma, sest rumeenlased valdasid ta kodulinna ja ei olnud mingit võimalust Budapesti tagasisõiduks passi muretseda. Selle aja pühendas ta mitme võõra keele õppimisele, nende hulgas ka Soome keelega tegemist tehes. Kahjuks olid tal ainult mõned Soome keele tekstid ja sõnaraamat, mingisugust grammatikat ei olnud, sest Budapestist oli tolkorral võimatu ühtegi raamatud saada. Kui ta viimaks 1920. a. jälle Budapesti asus, siis avanes tal kui Eötös Collegiumi (Ecol Normale Supérieure de Budapest) liikmel avar võimalus edasi õppida. Tema eriala on Ungari keel ja Ungari kirjandus, peale selle Prantsuse keel ja kirjandus. Juunist 1921 oli koolipõllul tegevuses, Budapesti linna kõrgemas kommerskoolis Ungari ja Prantsuse keele õpetajaks olles.

Kevadel 1922, kui prof. Paldrocki juhatusel Eesti üliõpilased Ungaris viibisid, sai nendega kokku, tegi suvel reisi Eestisse ja valiti Tartu ülikooli Ungari keele lektoriks. Ta loodab, et huvi Ungari keele ja vaimlise elu vastu Eestis ikka kasvab, sest ta on muu seas juba paljudega kokku puutunud, kes Ungari keelt päris laimataalt kõnelevad.

Ungari ja Eesti vastastikuse lähenemise elustamiseks on praegu hra Virányi eestvõttel eeltööd käimas Ungari ja Eesti üliõpilaste vahetuskohtade korraldamiseks ja peale selle avaneb septembri kuust võimalus järgimööda ühe aasta peale ühele Eesti filosoofia fakulteedi üliõpilasele Budapestis ülalnimetatud Eötros Collegiumi juures ühte vaba kohta muretseda, et oma õpinguid Budapesti ülikoolis täiendada.

Mõtteid karskusest ja isamaalsusest.

Nende ridade kirjutaja ei ole kunagi võtnud aktiivselt osa karskustööst, ei ole pidand veel ühtki karskuskõnet, ega pretendeeri eesoleva kirjutusegagi teisiti mõtlemaid kaasvõitlejaid kuidagi jalust rabada. Aga kuna meil nii sagedasti üliõpilaste ringkonnis ja muidu seltskonnas juhtub juttu karskusest ja kuna neil puhkudel väga tihti kuulub imestust, kuidas harilik inimene, üliõpilane mitte olles kuidagi iseäratseja, elurõõmus idealist või väiklane fanaatik võib olla täiskarsklane, siis julgen siin katsuda sarnase inimese seisukohta põhjendada, avaldada mõne mõtte, mis kirjutajale paistab ses asjas kaunis kaaluvana. Võib olla on seisukoht, mis neis asjus võetud, liig subjektiivne, liig kitsas ja eluvõõras, aga siis olgu nad välja öeldud kas või ainult seks, et, nagu keegi sõber kord ütles, meie mõtted mitte ühes meiega ei sureks.

Meie, üliõpilased oleme kõik karskuse poolehoidjad, teoreetiliselt muidugi. Seda tõendatakse meil päris harilikult, kui on karskusest jutt, seda tõendab ka viimaste edustuse valimiste eel meie organisatsioonide suure enamiku deklaratsioon (v. Üliõpilaste Karskusühenduse väljaanne). Nähtavasti on siin meie ja väljaspoolse karskuspropaganda mõju näha, muidu seda ei saa seletada, et meil end kõik karsklasiks tunnustavad, kui sellest kõne tuleb, avalikkuse ees vähemalt, isegi need, kes isegi ei salga, et nad karsklased ei ole. Nähtavasti on kõigil karskuskõnedel ja -seletusil siiski see tagajärg, et endid enam avalikult ei taheta nimetada selle eitajaks, olgugi, et sisuliselt seda ollakse, hoolimata, et sellega iseendast kaunis imelikku olukorda satutakse. Sest kui võtame asja sisuliselt, siis jääb igatahes küsimuseks, mis see karskussõbralikkus tähendab, kui omil koosolemisil ja omis ruumes vägijooke tarvitatakse ja ka teisile osalt pakutakse? Või võtame veel edasi. On öieti suur küsimus, kuidas suur osa meie organisatsioone aru saab omist ülesandeist ühelt poolt ja see juures teiselt poolt karskust tegelikult eitab. Sest kui vaatame meie hariliku organisatsiooni põhimõtteid, või kuuleme nende juhtivate jõudude kõnesid kõiksugu esinemisil, siis leiame säält kokkuvõttes, et üliõpilane elab teadusele, oma rahvale, püüab töö ja valgusele jne. Siis elame eesti rahvale, kelt kõik omad võimalused ja väljavaated oleme saand, mis meil tõeliselt olemas — see on muidugi loomulik. Kui aga küsime, kuipalju me tööpoolest hoolime omast rahvast ja selle tarbeist, siis näib see eriasi olevat. Sest võtame kõnesoleva asja, alkoholismi, siis teab igaüks, kui suurt kahju see praegu samale rahvale teeb. Meie rahva tervis kui ka kõlbline jõud on äärmiselt vilets, otse ähvardav, nagu seda näitab ka see, et meil ei ole juba mõnd aega rahva loomulikkude juurekasvu, meie rahvas on arvuliselt isegi vähenend. On üldiselt tunnustet, et üheks tähtsaks põhjuseks on siin alkoholi tarvitamine. Võiks tuua veelgi palju pahesid, mis üldiselt tunnustetult kas täiesti või osalt järgnevad joomisest, aga neist kahest kardinaal-pahest jätkub. Kui meie päris kergemeelsed või lapsikud ei ole, siis teame, mis see tähendab Eestile kui ka meile isiklikult. Nii hästi majanduslik tõus kui ka vaimlised võimalused on seega meie rahvale vähemalt teatud piiridega

ette võimatuks teht. Ja meie töö, olgu see ükskõik mis alal, oleneb loomulikult meie rahva võimalusist, selle kiiremast või aeglasemast edenemisest, ainult meie rahva tulevik annab sellele mõtte ja eesmärgi. Mis väärtus on meie töö ja selle tagajärjedel, kui selle alus — meie rahvas, on nõrk, kõdunev? Misjooks maksab meil teha mingisuguseid kavatsusi, kui meie ei hooli nende kandjast? Külmal ja loogiliselt mõeldes, peame ütleva, et enne kõike tuleb pöörduda tähelepanu kõige kandja, siis alles muude kavatsuste päale. Meie aga jooime, pidutseme ja prassime — oma rahva ja maa terviseks! Peame kõnesid ja kuulutama oma valmisolekut kõike, ka elu ohverdama selle hää käekäigu eest... aga mõnest omast väikesest mõnust me loobuda ei saa! Jah, öeldakse, mis tähendab siis see, et meie mõõdukalt, või ainult kumbe pärast tilga jooime, mis tähendab see rahva tervisele? Muidugi see tilk ei tee iseendast mitte midagi, mitte vähematki (nagu ei tee vahest iseendast midagi ka enam juua), aga tõsiasi, et meie üldse alkoholi tarvitama samal ajal, kui seda tahame ja peame rahvale keelma, võtab meie keelut või soovilt mõju. Olgugi et see paistab väiklane, et see on väiklane, maailm, inimesed võtavad asja nõnda, et inimest, kes midagi soovib, mille vastu ta ise eksib, ei kuulda, et õpetajat, kes ise ei usu, mis ta räägib, ei usuta, et sotsialist, kes samal ajal töölist kurnab, oma õpile ainult kahju toob üldsuse silmis. Samuti meie, kui ainult moepärastki jooime, mängime ise ära kaardid endi käest, kaotame võimaluse mingisugust mõju avaldada, sest kõik, mis peaksimegi ütleva, paistaks eemalolijale jant olevat. Paljud aga küsivad veelgi, misjooks tarvitseb neil loobuda viimsest kui alkoholi tilgast, mis mõju olevat sel rahvasse, kas ei ole küllalt, et karskuse aktiivsed tegelased seda teevad? Kuid siiski mitte, harit inimese seisukoht nõuab enam. Sest harit inimese osa ja mõju kogu rahva elus on teine, kui näit mõne moonamehe tähendus ja mitte ainult teoreetiliselt, vaid tegelikult. Meie eeskuju on tahtmata laia rahva juures suure tähendusega, iseäranis kui meeles peame, et kogu aeg ei ole jutt nii palju üksikust haritlasest kui just rühmadest, ühinguist. Ja need viimased, kui need kord tunnustavad alkoholi tarvitamise vähenemise soovitavaks, ei või muidugi jääda lootma, et see vähenemine hakkaks päale rahva seas ja tuleks säält üles teistesse kihtidessegi, vaid kõik saavad aru, et ainukene võimalik tee on vastupidine. Nõnda näeme, et mitte ainult teoreetiliselt, vaid päris tegelikult on võimatu kõrvaldada joomist — seda meie kiratsemise üht pää põhjust — kunni suurem osa haritlaskonda teeb silmi alkoholile, kunni meie ei hakka aru saama hädaohu suurusest ja sellest ei tee järeldusi igäüks isiklikult. Meie väga „karskussõbralised“ üliõpilased, kes „elavad oma rahvale“, ei isiklikult ega rühmitustena sellest ei näi aru saavat, vaid joovad isamaa tervist, peavad kõnesid, lautavad, kui väga südamele see rahvas neil on. Iga vähegi selge mõistusega inimene saab aru, missugune kommet see on — ainult meie seda tihti ei näe! Sellele jandile ei leia muud seletust, kui see, et isamaa, rahvas on siin sildiks seepärast, et see kord on moes, et see on on kord saand üldise tunnustuse ja et iga eestlane praegu on siis ka isamaalane. Meiegi, kes me ka „ausate kommete ja eluviisidega“ kodanikud tahame olla, tarvitame siis sama päälkirja, olgugi, et sisu

sellele vastu räägib. Aga seda ju praegu „seltskonna kumbed“ ei keela.

Ei oleks vahest maksnud asjast juttu tehagi, kui kõnesolev nähtus oleks kõrvaline, kahjuks on see aga mõõduandev, domineeriv meie praeguses üliõpilaskonnas. Seda tõendab asjaolu, et kõik väljaspool tulijad seda otsekohe märkavad ja päris harilikult Tartus käies, siit lahkuvad teadmise, et meie huvide seas kõige silmapaistvaval kohal on joomine. Et tegeliku karskuse tunnustamine vähemuses, seda võib ka näha, kui mainit deklaratsiooniga täielikult ja osalt ühinend organisatsioonide liigete arvused võrrelda. Noorus on ikka impulsiivne ja satub tihti äärmusisse ja õigelt teelt kõrvale, teeb rumalusi, aga neid võib ja peab seltskond andma andeks, kui see siiski on esimeses järjekorras positiivne. Ei tarvitseks alkoholismigi üle kurta, kui see oleks vähemuses, mingisugusena kõrvalnähtusena, mida üldine arvamine ei tunnusta, hääks ei kiida. Kuid meil on asi praegu ümberpöördu, seda lubab hää toon, sellega isegi uhkustetakse, ja kõigi „põhimõttele“ otsuste päale vaatamata, kõigist tunnustustest hoolimata, mis karskustööle avalikkuse ees antakse, pilgatakse üldiselt seda, kahjatsetakse neid, kes seda toetavad jne. Siin on asi nii kaugele, et selge mõistus on pahrupidi pöördud — see on aga, mis peab kaduma. Meie peame vähemalt nii kaugele jõudma, et seda, mida avalikult peame tunnustama ja tunnustame, olgu see ka ainult paraadkõnedes ja organisatsioonide põhimääruseis, tegelikult austame ega ainult näitle, et me sinna kaevu ei sülgä, kust pärast jälle jooime.

See, öeldakse, on osalt tõsi, aga karsklane ma olla ikkagi ei taha, ma tahan olla vaba inimene, vaba isiklikult ja vaba igasuguseist eelarvamisist, reaalne inimene, kes võtab elu nagu see on, ega hakka kõiksugu targutustega, millest tegelik elu ei hooli, asju segama. Meil on viimasel ajal väga moes „reaalsed inimesed“, kes tahavad olla teatud määral ülalpool elu, vabad teooriaist, eelarvamisist, traditsioonilisest usust jne. ühe sõnaga tõelised ja tegelikud. See ilmavaade on pärit meie sõjast, see on meie inimesed pääasjalikult teind „reaalseiks“. Need inimesed on seepärast ka suured isamaalased, teatud mõttes mehised ja julged. Need vaatavad osalt ülalt alla igasuguse idealismi kui naiivsuse päale. Idealist tähendab tihti nende meelest natukene lapsik või ekstsentriline olla. Seepärast vaatavad nad ka tihti muiates karsklase kui eluvõõra ja naiivse maailma parandaja või väiklase inimese päale, ega eita „reaalse“ elu poolt tingit joomist, vaid näevad ses osalt hüvetki, mis teeb inimese avalikuks ja otsekoheks, mis võtab tait üleliigse

Kindral Laidoneri kõne: „Eesti Vabariigi julgeolek, ühenduses Baltiliidu ja Rahvasteliiduga“,

mida Tartu Rahvasteliidu Selts järgmise nädala lõpul (päev seni veel kindlaks määramata) ülikooli Aulas korraldab.

Arvatavasti käsitab kindral Laidoner teemi ka strateegilisest seisukohast ja tema autoriteetne arvamine selles küsimuses võib pakkuda palju uut ja huvitavat.

Loodetavasti ei jäta meie üliõpilaskond juhust kasutamata, et ajakohast referaati kuulata.

Kõne ajast teatatakse edaspidi.

tagasihoidlikkuse ja vigurdamise, „annab talle ühe meele juure“, nagu nad ütlevad. Aga see reaalsus on väga tihti ainult kõlav sõna, millega nii mõnigi kord, nagu just kõnesoleval, ainult kaetakse meie elu üldiseiks saand ebanähtsusele allaandmist. Kui sarnast viisi, „reaalselt“ suhtuda, s. o. passiivsele või isegi tunnustavale seisukohale asuda kõige selle kohta meie elus, mida meie ei või pidada soovitavaks, siis jääks küll iga edu seisma, see oleks tagurpidiminek algus. Meie tegelikud ja vabad inimesed ei märkagi, kuidas nende „reaalsus“ on oluliselt ainult passiivsus ja enesepete, kuidas nad tõeliselt on kõiksugu kombeis ja eelarvamisis kinni, kuidas mitte ainult nende alkoholi pooldamine või vähemalt täiskarskusest üle-olla-tahtmine on seltskonna moe ja eelarvamise asi, vaid kuidas ka nende isamaalsus on suurimalt osalt positiivsest sisust lage ja, nagu eelpool juhus oli näidata, ka ainult seltskonna hääksarvamisel põhjeneb. Võiks veel näidata, kuidas nende tõde, avalikkus jne. on tegelikult enesepettus ja vale, ning kui kaugel sarnane keemilisel teel saavutat tõde, sõprus ja noorus on sest tõest, mida inimesel maksab püüda, kui ta üldse seda tahab ja hindab. Aga see on igale pääliskaudselt mõtlejale inimesele nii kui nii selge, ja siinsed rasked harutused läheksid liig pikale.

Tuuakse veel ette põhjendusi täiskarskuse vastu, nagu see, et karsklased on isiklikult kitsarinnalised, upsakad jne., aga need on muidugi maitse ja tuju asjad, iseendast väga otsit, ega maksa neist sellepärast kõnelda. Tahaks üldiselt veel rõhutada, et karskus ei ole mingi platooniline idealism, et alkoholism on praegusel ajal meil suur ja kui tahetakse, reaalne rahvuslik hädaoht, mis sööb, hävitab meie olemasolu ja püüete alust. Seepärast ükski harit inimene, eestlane praegu, kui ta mingisugust kohustust, vastutust tunneb selle eest, mis väljaspool teda sünnib ega ainult enda isiklikule mõnule ela, või kui ta on ainult järjekindel omas mõtlemises ja tegudes, olematagi idealist, karskustööd kui suurt ja tähtsat isamaalist tööd ei saa võtta muidu, kui hinnata ja toetada. Kui seda aga toetada, siis ei saa teisiti, kui isiklikult hoiduda alkoholi tarvitamast, muidu võib see tuua hoopis vastupidiseid tagajärgi. Seejuures ei tarvitse veel olla karskusliidu liige või tegelane — see on hoopis ise asi. Alkoholismi vähendamiseks ei ole ainult tarvis, et selle vastu agiteerivad kõik, kes selles näevad hädaohtu, vaid on juba küllalt moraalselt seda mitte toetada, isiklikult sellest hoiduda, näidata tegelikult, et ka ilma alkoholita võib olla häa inimene ja sõber, avalik ja otsekohene, noor ja rõõmus — see on sama tähtis, kui kõnesid pidada ja teoreetiliselt asja selgitada. Enne kõike aga tarvis võtta alkoholismilt selle avalik tunnustus, selle tooniandev osa avalikkudel esinemistel, isamaalistel ja seltskondlikudel tähtpäevadel ja pidudel. Kui üksikud inimesed, olgugi harit, ei suuda endid sundida loobuma isiklikust mõnust, kui üksikuil ei ole küllalt vastutustunnet üldsuse ees, siis vähimalt meie organisatsioonid, kes pretendeerivad osa päale meie kultuurilises ja rahvuslikus elus, kes on uhked oma rahvuslikkusele, kes tahavad „elada teadusele, rahvale, tööle“ jne., peavad aru saama ja tunnustama, et „juua isamaale“ ja elada isamaale samal ajal, kui isamaa kiratseb liia joomise tagajärjel, on meeletus, et teha sõnu isamaale ja tööle ja sellejuures juua — on pettus ja jant, ja endi teguviisi kohta sellest,

tuletama vastavaid järeldusi¹⁾. On muidugi küsitav apelleerida sääll kohuse- ja vastutustundele, kus neid sagedasti peetakse ainult kahtlasiks pühapäeva nähtusiks. Aga on rahvaste ja riikide elus aegu, mis on erakordsed omilt tagajärgedelt ja tähenduselt, mis otsustavad, mitte nagu harilikult, ainult homse päeva kordamineku, vaid määravad paljude põlvede ja sadade aastate saatuse. Niisugusel ajal eestlasile elame meie ja see nõuab meilt erakordist teadvust ja vastutustunnet seski asjas.

H. M.

Balti riikide üliõpilaskondade konverents

peeti Eesti Üliõpilaste Seltsi ruumides 10. ja 11. s. k. p.

Konverentsist osavõtma olid ilmunud: Soomest — Dr. phil. J. Ruuth, V. Nikander, A. Greis, cand. V. Juntto, R. Olander ja von Schalien. Lätist — B. Einbergs, R. Kalnin, K. Bamberg, Jankaus, V. Jansons, E. Robins ja Pone. Leedust — K. Marciulionis, D. Steponaitis ja A. Dumbrys. — Eesti poolt võtavad osa — H. Kukke, prof. P. Põld, R. Övel, H. Laretei, S. Aaslava, H. Treial, dots. V. Ernits ja Chr. Meyberg.

Poola üliõpilaskonnalt ei ole konverentsile kutse peale mingisugust vastust tulnud.

Konverentsi avas kell 11.20 e. l. üliõpilaskonna esimees H. Kukke Eesti üliõpilaskonna nimel, tervitades osavõtjaid ja puudutades konverentsi töö sihti ja selle tähtsust. Kõneleja avaldab lootust, et siin konverentsil loodud sidemed saavad koostöötamise tagapõhjaks tulevikus, sest üliõpilaspõlves loodud sidemed on kõige püsivamad.

Haridusministeeriumi poolt tervitas konverentsi prof. P. Põld, kes toonitas Balti riikide ühistöötamise mõtet, samuti käesolevat konverentsi kui esimest seesugust hinnates

1) Kui eelolev kirjutus juba oli valmis, oli Edusus võtnud vastu otsuse alkoholi mitte tarvitada ametlikeil esinemisel ja on siis ka asunud samale seisukohale.

„Päevalehe“ nr. 86 joone all arvustab — el „Üliõpilaslehte“ ja leiab, et see olevat liiga följetonistlik. Nähtavasti tuntakse mõnel pool siiski igatsust vana Üliõpilaslehe järgi kõige selle tõsidusega ja kõigi selle kümnest numbrist läbikäivate ülikooli ajalugudega. Eesti vaim armastab tõsidust ja raskust! Teiseks heidetakse ette, et Üliõpilasleht olevat liiga suurde Soome-vaimustusse sattunud. Nende ridade kirjutaja, kes kah end tunneb vähe süüdi olevat ses asjas, peab siiski tõendama, et see sellest johtub, et ainult need, kes meie hõimuküsimuste üle on mõtelnud, on senni Üliõpilaslehele kirjutusi saatnud ja veelgi lubavad saata, kuna muude küsimuste üle väga vähe on kaastööd saadud. Need, kes hõimuküsimusist on kirjutand, oleksid väga tänulikud, kui keegi vaevaks võtaks näidata nende ühekülgsust või eksimusigi neis asjus, on aga senni asjata seda pidand ootama. Miks ei ole näit. — el, kes arvatavasti on meie üliõpilaskonna „välispoliitika“ juhtivaid isikuid, ja kel neis asjus kui ka meie suhete asjus muuses kultuurilma on kindlasti selge seisukoht, midagi sellest pole Üliõpilaslehele annud kuulda? Loodame, et ta seda teeb, silmaspidades asja kui ka Üliõpilaslehe kasu.

Keegi Soomest üleliia vaimustetuid,

mitte niipalju just praktiliste saavutuste poolest, vaid rahvaste lähendamise mõttes.

Soome poolt tervitab konverentsi Dr. phil. J. Ruuth, Läti poolt — B. Einbergs, Leedu poolt — K. Marciulionis; lõpuks annab tervitusi konverentsile üleilmlise karskusorganisatsiooni poolt edasi dotsent V. Ernits. Tervitus telegramme saatsid „Lettonia“ (Riiast), Eesti Üliõp. Selts, 24. veebr. klubi, korp. „Ugala“ ja Eesti Naisüliõpilaste Selts.

Konverentsi juhatajaks valiti H. Kukke, abiks Dr. J. Ruuth; sekretariaati B. Einbergs, A. Dumbrys ja S. Aaslava; ajakirjanduse komisjoni Jankaus, H. Laretei, R. Olander ja D. Steponaitis.

Konverentsi keeleks võeti Saksa ja Vene keel; venekeelsed kõned tõlgitakse Saksa keelde.

Asutakse komisjonide moodustamisele, millede kaudu konverentsi tegelik töö peaaegselt peab minema.

Töökomisjone moodustatakse kuus.

I. komisjoni, mille ülesanne on ühiste organiseerimise sihtide äramääramine ja mille tähtsust selgitas st. jur. R. Övel kõnega, valitakse: Dr. phil. J. Ruuth, V. Nikander, R. Övel, H. Kukke, B. Einbergs, V. Jansons ja K. Marciulionis.

II. komisjoni, mille ülesandeks üliõpilaste vahetamise ja õppereiside ning sellega ühenduses olevate reisitingimuste kergendamise küsimuse lahendamine, valiti cand. V. Junto, H. Kukke, Pone ja K. Marciulionis.

III. komisjon käsitleb ülikoolide ja diplomide tunnustamise küsimust vastastikku ja teiste Euroopa riikidega, samuti õppevõimaluste küsimust teiste osavõtjate maade ülikoolides.

Selle puhul annab prof. P. Pöld ülevaate selle töö tarvidusest ja ülesannetest.

Sellesse komisjoni valiti V. Nikander, prof. P. Pöld, (H. Laretei), E. Robins ja D. Steponaitis.

IV. komisjoni, mille ülesandeks õppevahendite muretsemise küsimuse lahendamine, valiti R. Olander, H. Laretei, K. Bamberg ja A. Dumbrys.

V. komisjoni, mis käsitleb sportlasi kavatsusi, valiti von Schalien, H. Treial, R. Kalnin ja A. Dumbrys.

VI. komisjon teeb tegemist karskusküsimusega. Komisjoni valiti A. Greis, dots. V. Ernits, K. Bamberg ja D. Steponaitis.

11. apr. võttis konverentsi üldkoosolek toimkondade poolt esitatud resolutsioonid vastu.

Konverentsil vastuvõetud resolutsioonid.

1. Soome, Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaskondade konverents tunnustab tarvilikuks nende üliõpilaskondade omavahelise koostöö vastastikuse läbikäimise edendamiseks ja ühiste akadeemilisse ellu puutuvate küsimuste lahendamiseks.

2. Soome, Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaskonnad korraldavad perioodilisi konverentse, kelle otsused on mõõduandvad omavahelises koostöös, selle järele, kui nad vastavate üliõpilaskondade poolt vastu võetud. Viimane konverents määrab, milline üliõpilaskond kutsub kokku järgmise konverentsi.

3. Konverentsi otsuste teostamiseks luuakse keskküroo mis moodustatakse ja ülal peetakse selle maa üliõpilaskonna poolt, kus peeti viimane konverents, kui teisiti ei otsustata konverentsi poolt.

Viimase büroo juhatus esitab konverentsile aruande büroo tööde seisukorrast ja annab kõigi veel mitte lahendatud esemete edasijamamise järgmisele büroo juhatusele edasi.

4. Vastastikuseks informeerimiseks leiab konverents tarviliku olevat: 1) esialgsete teadete muretsemiseks vahetada memorandumid, mis annavad ülevaatliku pildi akadeemil. elust osavõtvais riikides; 2) nende riikide ajakirjanduses ja eriti üliõpilaskonnades, kelle üliõpilaskonnad konverentsist osa võtavad, avaldada teateid üliõpilaste elust; 3) üliõpilaskondade juures informatsiooniorgaanid ellu kutsuda, kellelt teised üliõpilaskonnad teateid võiksid saada; 4) keskbüroo juures luua informatsiooniosakond, kes koguks teateid kõigilt osavõtvalt riikidelt.

Vastastikune läbikäimine.

1. Konverentsist osavõtivate riikide üliõpilaskondade ja üliõpilaste vahelise läbikäimise hõlbustamiseks luuakse üliõpilaskondade keskorganide, resp. ülikoolide juures teadete bürood, kelle poole võiksid pöörduda üliõpilaskonnad (ka keskbüroo ja eriti teistest maadest sissesõitnud üliõpilased), kui nad vajavad vahetalitust ja informatsiooni.

2. Konverentsist osavõtavad üliõpilaskonnad püüavad valitsuste ja teiste vastavate asutuste peale mõju avaldada järgm. asjades:

a) Üliõpilastele, kes üliõpilaskondade vahetalitusel reisivad osavõtvais riikides õppe- või üliõpilaste vahetamise eesmärgil, antakse välispassid nende maade jaoks alandatud hinnaga kogu õppevaheaja kesteks, ning õpeajal kuni ühe kuuni. Alandatud hind peab olema 25 prots. maksvast normaalhinnast. Mainitud välispassid viseeritakse tasuta.

b) Mainitud reisidel antakse 50 prots. hinnaalandust.

3. Konverents peab soovitavaks alatise üksikute üliõpilaste või nende gruppide vastastikuse vahetuse. Sarnase vahetuse edendamine sünnib üliõpilaskondade välisorganide kaudu.

Ülikoolide ja diplomide tunnustamine.

Ülikoolide diplomide ja teaduslikkude auastmete tunnustamise küsimus, ning õppevõimaluste asutamise järele konverentsist osavõtvais riikides, leiab konverents:

1. Ülikoolide lähemaks koostööks on soovitav vastastikune informatsioon õppekäigu, õppeplaanide, loengute ja harjutuste, eksamite ning promotsioonide korra kohta.

2. Ülikoolid peaksid vastastikku arvestama äratehtud tööd (loengud, seminaraarid, praktilised harjutused, eksamid) kui võrd nad ligikaudu ühesuguste nõuetele vastavad.

3. Osavõtivate riikide ülikoolide juures peaks asutama teiste maade üliõpilaste jaoks stipendiume, igas riigis vähemalt üks stipendium iga osavõtva riigi üliõpilase jaoks.

Õppevahendite muretsemine.

Õppeabinõude muretsemiseks tunnustab konverents tarvilikuks, et osavõtjad riigid üksteisega lähemasse ühendusse astuksid:

a) vastastikuse informatsiooni läbi üksikuis riikes leiduvate õppeabinõude kohta; b) õppeabinõude müügi, vahetuse ja laenamise läbi (vastavate üliõpilaskonnade organisatsioonide vaheliste kokulepete alusel jne.); d) asjast huvitatud üliõpilaskonnade poolt ühiselt ettevõetava õppeabinõude kirjas-

tamise läbi; e) kasutades kõiki abinõusid, mis võimaldaksid maivitud eesmärkide saavutamist.

Konverents peab tarvilikuks ühiselt samme astuda, et õppeabinõude kättesaatmine konverentsist osavõtivate riikide vahel, samuti aga ka välismailt nimetatud riikidesse, sünniks ilma tollita ja eriliste maksudeta.

Spordi alalt.

1. Konverents peab soovitavaks osavõtivate üliõpilaskondade vahel korraldada perioodilisi olümpiaade.

2. Konverents peab soovitavaks, et valitsused ja ülikoolid võimalust mööda toetaksid edustatud üliõpilaskondade sportlisi püüdeid.

Karskusküsimuses

avaldab konverents soovi, et osavõtivate üliõpilaskondade ametlikud koosviibimised ja peod sünniks alkoholita. Üliõpilaskonnad peaksid samas sihis mõjuma ka üksikute üliõpilaskonnade organisatsioonide peale, ning võimalikult aktiivselt osa võtma alkoholivastasest võitlusest, sellega teistele seltskonnakihtidele head eeskujuga andes. Seks peaksid osavõtjad üliõpilaskonnad ühendusse astuma „Üleilmise üliõpilaste karskusliiduga“.

Soome delegatsioon teatas, et kuna Soomes keeluseadus maksev, pole delegatsioonil põhjust seda otsust omaks võtta, kuigi viimane heaks kiita tuleb.

Muljed Balti riikide üliõpilaskondade konverentsilt.

Konverentsi tööst osa võtma olid kutsutud kõigi viie Balti riigi üliõpilaskonnad. Ilmusid aga kõigist nelja üliõpilaskonna edustajad, kuna Poola delegatsioon tulemata jäi. Meie üliõpilaskond ei saanud säält üldse mingit vastust oma ettepaneku peale. Tuleb arvata, et postiolude tõttu meie ettepanekud teel kaotsi on läinud, sest teisiti ei oska vaikimist seletada.

Eesti välisloimekonna poolt oli konverentsi töö üksikasjaliselt läbi töötatud ja mõned meie seisukohad ka meie naabritele postiga tutvumiseks saadetud. Viimane saadetus puudutas konverentsi tähtsat osa — organiseerimise küsimust ja just see jäi jääolude tõttu Soome lahes teel peatama ja Soome delegatsioon sõitis välja, ilma et ta kodus lähemalt oleks võinud sellega tutvuneda. Komisjoni töös oli see kaunis suureks takistuseks.

Delegatsioonid jõudsid Tartu esmapäeva hommikul, 9. skp. Vastu võtmas olid meie edustuse ja üliõpilaskonnade esitajad. Korp. „Sakala“ ruumides oli korraldatud külalistele kohvilaud.

Sama päeva õhtul oli jällegi korp. „Sakala“ konvendi korteris delegatsioonide liigete vastastikune tutvumine ja delegatsioonide juhtide omavaheline nõupidamine üksikute tehniliste küsimuste, ettepanekute ja komisjonide koosseisu kohta. Koosolek kandis asjalikku laadi ja paljudes küsimustes lepitati ühel meelel kokku, mis järgmise päeva plenaarkoosoleku tööd märksa kergendas ja tehnilisi konarusi kõrvaldada aitas.

Järgmisel päeval oli esimene plenaarkoosolek, mille meie edustuse esimees H. Kukke lühikese tervituskõnega avas. Järgnesid presiidiumi valimised. Koosseis oli juba varemalt kokku lepitud ja selle valimised ei tekitanud suuremaid

raskusi. Juhatajaks sai ksv. Kukke, abijuhatajaks soomlane Dr. phil. Ruuth, sekretariks Läti delegatsiooni liige Einbergs Leedu poolt — Dumbris ja kolmas sekretär Eesti poolt — S. Aaslava.

Ja siis tervitused. Esimesena tervitas haridusministri nimel prof. P. Põld. Järgnesid üksikute delegatsioonide juhtide tervitused oma emakeeles, mis kõik nende endi poolt Saksa keelde tõlgiti. Karskuse liitude nimel tervitas V. Ernits.

Referaatidega esinesid organiseerimise ja informatsiooni küsimuses — R. Övel, atestaatide tunnustamise küsimuses prof. P. Põld, ja karskuse küsimuses dots. V. Ernits.

Üldiselt kestis esimene plenaarkoosolek paari tunni ümber. Konverentsi asjaajamise keeleks võeti Saksa ja Vene keeled. Venekeeli kõned tõlgiti Saksa keelde, sest Soome esitajatele on Vene keel võõras. Protokolli keeleks valiti Saksa keel.

Plenaarkoosolekule järgnesid peale lõunat komisjonide tööd. Juba kella neljast alates olid komisjonid E.Ü.S. ruumid peaaegu kõik oma alla võtnud ja töö kihvas kuni k. 8-ni. Kantselise korralduse oli oma peale võtnud ksv. Ilus ja oli teda päris korralikult organiseerinud. Masinapreilil näis tööd rohkesti olevat.

Mis komisjonide töödesse puutub, siis võis juba esimese päeva tööga rahule jääda. Peatöö oli muidugi komisjonidesse koondunud, kus oli käsitusel organiseerimise ja informatsiooni küsimused ja vahetult teiste suuremate rahvusvaheliste üliõpilaskonnade organisatsioonidega. Kõik teised komisjonid seadsid endi töö esimese komisjoni järel, jäädes ootama, millise organiseerimismooduse peale peatama jäädakse, või kas üldse organiseeritakse.

Esimene komisjon oli koosseisu poolest ka kõige suurearvulisem: peale Leedu olid kõik delegatsioonid kaks esitajat selle komisjoni määranud.

Organiseerimisküsimuses tuldi ka kokkuleppele. Ühine töö konverentsist osavõtjate üliõpilaskondade vahel peeti tarvilikuks ja otsustati ühiste asjade ajamiseks vähemalt üks kord aastas konverents kokku kutsuda. Konverentsi otsuste teostajaks on sellekohane keskbüroo, mis tegutseb kuni järgmise konverentsini ja on selle maa korraldada ja üleval pidada kus oli viimane konverents. Tarbekorral võib aga konverents mõne teise maa peale need ülesanded panna.

Mis teistesse komisjonidesse puutub, siis pole ka sääl lahkumisevaid arvamisi olnud.

Õhtul peale töö oli adv. J. Laur kõik konverentsist osavõtjad oma juure võõrsile palunud. Lauakõned, vastastikused tervitused jne. Koosviibimine kandis sõbralikku laadi.

Järgmine päev ei toonud palju muudatust. Komisjonides võeti vaid kokku eilast tööd, tasandati ja redigeeriti. Põhimõttelisi küsimusi enam üles ei võetud, seepärast läks töö lühikeselt ja komisjonid lõpetasid oma töö õigeaks ajaks.

Resolutsioonide ühtlustamiseks oli valitud erikomisjon, kust osa võtsid komisjonide aruandjad. Resolutsioonide läbivaatamiseks enne plenaarkoosolekut oli ka delegatsioonidel kingel aeg määratud, kus neil võimalus oli esitatavate ettepanekute kohta seisukohta võtta.

Seekord läks plenaarkoosolek veel kiiremini, kui eelmisel päeval. Üksikute komisjonide aruandjad esitasid ette-

panekud ja delegatsioonid avaldasid nende kohta omad seisukohad. Kõik komisjonide poolt esitatud resolutsioonid võeti konverentsi poolt vastu ühel häälel. Poole tunniga jõudis koosolek tööga lõpule, mis oli ühtlasi ka konverentsi lõpuks. Järgnesid lühikesed tervitused ja töö tagajärgedega täiesti rahul olles, lahkusid konverentsist osavõtjad E. Ü. S. ruumidest.

Üldiselt kokku võttes võib konverentsi tööga täiesti rahule jääda. Alguses tundus, nagu võiks organiseerimise küsimuses väikesed takistused tulla, kuid varsti selgus, et põhimõttelised lahkunekud siiski täiesti puuduvad. Soome kaasvõitlejad, nagu juba varem tähendatud, ei saanud varemalt tutvuneda kavatsustega ja sellepärast näis neile raske olevat ühineda kavaga, mis endile täieliseks uudiseks. Nad pidasid kindlakujulise organisatsiooni loomise pisut varajaseks. Ühise töö konverentsist osavõtjate üliõpilaskondade vahel pidasid aga Soome kaasvõitlejad tarvilikuks ja see on õieti kõige tähtsam osa terves küsimuses. Soome delegatsioon soovis ka, et töö piirduks ainult osavõtjate riikidega ja et välisilmaga ühisel organisatsioonil kokkupuutumist mitte ei oleks.

Niihästi organiseerimise küsimuses kui ka töö ulatuses jõuti kokkuleppele ja resolutsioon, mis plenaarkoosolekul selles küsimuses vastu võeti, rahuldab kõiki osavõtjaid.

Järgmine konverents otsustati pidada Riias arvatavasti järgmisel kevadel.

Plenaarkoosoleku poolt vastuvõetud otsuse põhjal teostab konverentsi otsuseid keskbüroo ja viimase moodustamine jääb Eesti üliõpilaskonna hooleks. Arvesse võttes seda suurt resolutsioonide kogu, mis viimasel plenaarkoosolekul vastu võeti, peab küll tunnistama, et meie üliõpilaskonnal suur töö ees seisab. Ja eriti välistoimkonnal. Lohakusse nüüd tööd jätta ei tohi. Oleme kord asja algatanud, siis peame seda ka teostama. Konverents, esimene samm ühises töös õnnestas hästi. Meie ülesanne on tööd jätkata, et järgmisel konverentsil Riias mitte jälle otsast alata ei tuleks.

R. Ö.

Dr. phil. J. Ruuthi muljed Balti riikide üliõpilaskondade konverentsilt.

Meie toimetuse liikmel oli jutuaamine BRÜ konverentsi Soome delegatsiooni juhataja Dr. phil. J. Ruuthiga, kus ta järgmisi mõtteid avaldas:

Soome üliõpilaskonna suhe teiste Balti riikide üliõpilaskondadega.

Soome on elanud ja arenenud teistes tingimustes, kui muud Balti riigid. Eestlased, leedulased ja lätlased on sunnitud olnud elama kauemat aega Vene võimu all, mis ka jälgi jätmata pole jäänud, kuna Soome Skandinaavia vaba, kultuurilises õhkkonnas on saanud areneda. Kuid see erinevus, niipalju kui ta ka ühes ehk teises küsimuses ilmneb, ei séga ühist kaastööd nende rahvaste vahel. Praegune poliitiline seisukord ja üldine riikline arenemismoodus tingib otsekohe vastastikuse läbikäimise ja ühiste huvide kasuks töötamise. Seda just erilist nende maade akadeemiliste ringkondade vahel. Sellepärast on soomlaste poolt eriti tervitatud ühise konverentsi mõte ja kõigis Soome akadeemilistes ringkondades tundus sellele suurt poolehoidu.

Eesti akadeemilises Tartus.

Viibisin esimest korda Tartus, Tallinnas olen kord vabandussõja alal käinud. Mulje Tartust oma akadeemilise ilmega oli mugav ja omapärane. Üllatas suur üliõpilaste määar, sest Soomes on praegu Helsingi 3 $\frac{1}{2}$ miljonilise rahva kohta 2700 üliõpilast, sinna juure arvatud umbes 200 üliõpilast Tartu ülikoolist ja kaunike hulk Helsingi politehnikumis õppijaid. See näitab aga rahva püüet hariduse poole ja üldist kalduvust kultuurilise tõusule. Pealegi ei tundu mulle see suur hulk akadeemilisi kodanikke asjakohatuna sest Eesti tarvitab haritud iuimesi, pealegi praegusel ülesehitaval ajajärgul.

Konverentsi töö.

Üldiselt pean nimetama, et konverentsi korraldust ja eeltöid rahuloldavaks peab pidama. Kõik komisjonide istumised sujusid takistusteta ja ilma suuremate põhimõttelikkude vastoludeta. Keeleküsimus takistus ei tekitanud, kuigi kõik konverentsist osavõtjad konverentsi ametlikkudes keeltes kodus ei olnud. Komisjonide tõhuka töö tõttu olid ka plenaarkoosolekud asjalikud, missugust asjaolu osalt ka „näppärä“, juhataja asjatundmise arvele tuleb panna. Kui esimene sarnane ettevõte, ei saanud konverents muidugi kõiki läbiviimist nõudvaid üldiseid küsimusi arutada, mis muidugi järgmiste konverentside hooleks ja tööks jääb. Meie soomlased jäid konverentsi tööga väga rahule, Eesti üliõpilaskond on selle korraldamisega tõsist tänu ära teeninud. Edaspidises töös tuleks eriti silmas pidada üldist informatsiooni kõikide riikide vahel, tuleks igas maas selgitada üldiseid olusid, eriti silmaspidades akadeemilisi tingimusi, mis palju kaasa aitaks vastastikusele lähenemisele.

Olen igatahes siit kaasa viinud väikse pildi.

Eesti üliõpilaskonnast.

See on hoopis teise ilmega, kui Soomes. Loomulikult on selleks kaasa mõjunud ajaloolised arenemisteed. Mul jäävad igatahes sellest noorusvärskest kultuursele täiusele püüdvast üliõpilasväest paremad muljed.

Lahkume Eestist hääde mälestustega, lootes, et see esimene reaalne samm Balti riikide akadeemilise noorsoo ühendamises viimaseks ei jää.

Vastutav toimetaja: Richard Janno.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Wiini kondiitriäri

Jaani tän. 7 (tel. 610)

I. järgu kohvik.

Suur valik

dessertkooke, shokolaadi, kompikka ja igasugusel üllatust. Tellimised tortide ja kringlite peale täidetakse igal ajal korralikult.

Osa-Ühisuse

„LINDA” kohvik

Suurturg 2 Suurturg 2

Eesti seltskonna
parem kohtamispaik

Alati saadaval kõiksugu kondiitri saadusi

Tellimised täidetakse korralikult

Eriasutus keemiliseks pesemiseks, puhastamiseks
ja riiete värvimiseks Tartus

„PROGRESS”

Riia tän. 10 ja Pihkva tän. 13—15.

asutatud
1909. a.I. hõbeauraha
Liivi näitusel.Hõbeauraha
Eesti näitusel.

Keemiliselt puhastatakse:

Meeste- ja naisterahva riideid, villaseid ja siidist naisterahva riideid rikkalikkude ilustustega, lahutatud ja lahutamata olekus, pitse, väljaõmbelusi, näputöid, glasee kindaid, vaipe, põrandavaipe, voodieesriideid, mööbli ja plüüshi katteid, terveid mööbli garnituure ja kõiksugu nahku, kasukaid ning kübara jaanalinnusulgi. Kardinate pesemine.

Üliõpilastele

puhastatakse keemiliselt:

Mütse kiirelt — 24 Riideid 2—4 päeva
tunni jooksul. jooksul.

Värvitakse: Uusi ja kantuid mees- ja naisterahva riideid, siidi, plüüshi, villaseid, kõikides nüansides, villu ja terveid mööbli garnituure, nahk-glasee kindaid, jaanalinnusulgi, kasukaid j. n. e. kõikides värvides.

Võetakse vastu: Kodukoetud riidet värvimiseks; vauutamise, pressimise, shäärimise, dekateerimise ja appe-teerimise.

Töö täiesti korralik ja hinnad mõõdukad. Tööstust juhivad kuuauaegne vilunud asjatundja, kes 8-sas kultuurriigis kõige paremate tagajärgedega töötanud.

Vastuvõtmise koht: Riia tän. 10 ja tööstus: Pihkva tän. 13—15.

Ludvig Oja saapakauplus

Tartus, Kaubahöövits nr. 5.

Soovitab igasuguseid meeste- ja naisterahva
chrom, chevreaux ja lakk nahast
saapaid, kingi, sandaale ja lavn-
tenis kingi.

Hinnad mõõdukad.

Spetsiaal-tubakakauplus

S. SACK

Küüni tän. 6.

Kõigi vabrikute

Tubakat ja Tubakasaadusi.

Kodu ja väljamaa

Sigarid ja Sigarillod.

Kõige suurem ladu Eestis

Bréyère-Piipe

Pitse-Mundstücke

ja kõigesugust suitsetamise abinõusid.

Mängukaarta. Taskunuge.

Täielik väljamüük

väljamaa meester. vilt- ja velour-
kaabudest ja üliõpil. üldmütsidest.

Hinnad võistlemata.

A. Golomb'i äri

Aleksandri tän. 6.

Kaubamaja „Mars“

Tallinnas Harju tänav nr. 23. Telefon nr. 8—53.

Elektri osakond:

Elektri armatuurid, lambid, mootorid ja valgustuse sisse-
seadmise materjaalid.

Majanduse osakond:

Dortselaan serviisid, klaasasjad, emaille- ja kivinõud jne.

R. Jakobson

Tartus, Uueturu tän. 8.

Soovitab suures väljavalikus

eht Inglis pesu-
sametist üldmütsa,

400—500 marka;

Inglis spordimütsa,
Inglis wilt- ja velour-
kaabusid,

eht Loden kaabusid ja

kõiksugu krae nahka.

Hinnad mõõdukad.

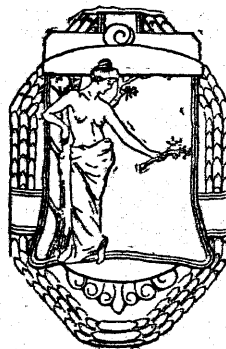
Aupaklikult R. JAKOBSON.

Uuema aja nõuetele vastavalt korraldatud

Eeskujulik juuksetööstuse äri

Raatusel platsil Rütüti tän. 2.

Daamide, herrade ja
teaatri Coiffeur ateljeed.

Cosmetika kabinett näo ja juukste eest
hooldamiseks sellekohaste aparatide
abil. Manicur, Bedicour Schampoing.
Suur kogu maski ja teaatri parukaid
välja üürimiseks. Leicher näo värvid.
Eeskujulik desinfectsion. Äris töötavad
sise- ja väljamaa esimese järgu tööjõud.

Jootraha ei võeta.

Austusega J. Luksep.

Teadlik ostjate ringkond

ostab kõik vajatavad kaubad

A. Pääsuke'se

Promenadi 2 ärist Promenadi 2

Nimetatud firma on üle kahekümne tegevus-aastate vältusel laialistes
lugupeetud ostjate ringides oma iseäraliselt

kõrgeväärtusliste kaupadega täielise usalduse võitnud.

Tihedas ärisõprade ringis on ajaga kindel teadmine omaks saanud, et
hea kaup odavam on võistlemata hindadest!

Oma pesu-tööstuses valmistatud öö-, päeva- ja triigi-pesu eest
kõrgemad auhinnad suured kuldaurahad.

Firma on paljude Inglise ja Saksamaa vabrikute ainuesitaja Eestis,
sellega kõik kaubad ja tööstuse toores-materjal esimesist allikaist.

Eriala: Oma pesutööstuses valmistatud: naisterahva elegant ja liht-
sat pesu ja pluused. Öö- ja päevasärgid, valged ja värvi-
lised triigisärgid, rinnaesised, pikee-kraed.

Väljamaalt alaliste uudistena ilusates mustrites ja laadides:
moodsad kaelasidemed, igat sorti ja laadi kraed. Trikoo, villased,
siidi, puuvillased ja peen siidi-floor. Sukad, sokid ja kindad. Villased
koetud kaubad ja trikoo-pesu. Inglise vihmamantlid, vilt-kaabud,
kastoor-kübarad ja spordi-mütsid. Siidi-, linased- ja batist-taskurätid.
Inglise soki-hoidjad ja traksid. Ilusad manseti- ja rinnaesise nõõbid.

Kõigist kaupadest suur valik.